

*До спеціалізованої ради ДФ 20.052.014
Івано-Франківського національного
технічного університету нафти і газу
Міністерства освіти і науки України*

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора

Назарової Галини Валентинівни

на дисертаційну роботу Савчук Світлани Віталіївни

«Удосконалення системи управління на енергетичних

підприємствах в умовах цифрової економіки», представлену на здобуття

наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 – Управління та

адміністрування, за спеціальністю 073 – Менеджмент

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок із науковими програмами, планами, темами.

Функціонування підприємств в умовах цифровізації вимагає врахування певних особливостей управління та ставить перед ними нові завдання щодо розвитку цифрових технологій у всіх напрямках та сферах їх діяльності. Особливістю економічних відносин в сучасних умовах є збільшення частоти використання різноманітних мережевих і електронних механізмів для їх реалізації і оптимізації. Необхідно організувати діяльність підприємства з урахуванням особливостей переходу на нові принципи цифрової економіки, прогнозування можливих супутніх проблем, а також розробки рішень і пропозицій щодо мінімізації негативних наслідків і посилення основного результату діяльності підприємства.

Особливої уваги заслуговує концепція цифрової економіки, яка змінює умови розвитку підприємств, в тому числі і енергетичних підприємств. У контексті реалізації Стратегії національної безпеки України для реалізації

змін, здатних протидіяти зазначеним загрозам та пристосувати діяльність енергетичних підприємств до викликів сучасного розвитку важлива роль відводиться удосконаленню системи управління на згадуваних підприємствах.

Робота виконувалася відповідно до комплексного плану науково-дослідних робіт Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу у межах держбюджетної теми «Наукові та прикладні засади управління розвитком галузевих та регіональних суспільних систем» (01.09.2017-30.06.2020, № ДР 0117U003830), де автор дослідила і узагальнила особливості становлення та розвитку цифрової економіки в світі та в Україні. А також згідно з планом наукової тематики кафедри менеджменту та адміністрування Інституту економіки та менеджменту Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу у рамках комплексної науково-дослідної роботи «Адаптація управлінських підходів до вирішення проблем галузевого і регіонального розвитку», де автор дослідила зміни в системі управління енергетичних підприємств, спричинені розвитком цифрових технологій.

Згідно з планом науково-дослідних робіт Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу у межах держбюджетної теми «Теоретичні та прикладні засади забезпечення інноваційного розвитку соціально-економічних систем в умовах перманентних кризових явищ» (01.09.2020-30.06.2023, № ДР 0120U103912) автор досліджувала цифрову зрілість підприємства як головну передумову цифрової трансформації. Відповідно до плану наукової тематики кафедри менеджменту та адміністрування Інституту економіки та менеджменту Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу у рамках комплексних науково-дослідних робіт «Новий світогляд лідерства в умовах четвертої промислової революції та його вплив на вибір технологій управління розвитком галузевих та регіональних суспільних систем» автор досліджувала

вплив цінностей, пов'язаних із новими технологіями, на результати управління.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків рекомендацій.

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій базується на раціональності методів дослідження, використаних автором під час наукового пошуку; на логічній узгодженості компонентів теоретичного підходу, розробленого автором та на результатах підтвердження головних положень методико-прикладних засад удосконалення системи управління на енергетичних підприємствах в умовах цифрової економіки.

Розроблені автором наукові положення, сформовані висновки і рекомендації характеризуються достатнім рівнем обґрунтованості, що підтверджується ретельним аналізом вітчизняних і зарубіжних наукових джерел й розробленням теоретико-методологічних та методико-прикладних засад удосконалення системи управління на енергетичних підприємствах в умовах цифрової економіки; абстрактно-логічним аналізом і застосуванням методів аналізу та синтезу для обґрунтування особливостей розвитку цифрової економіки та визначення впливу цифровізації на систему управління підприємством; застосуванням статистичних методів спостереження, групування для визначення стану та тенденцій розвитку енергетичної галузі та енергетичних підприємств; застосуванням методів наукового спостереження для збору необхідної інформації про об'єкт дослідження; застосуванням методів порівнянь, експертної оцінки, анкетування та методів нечіткої логіки – для оцінки рівня цифрової зрілості підприємства; застосуванням індексного, графічного, таксономічного методів для наочного відображення основних параметрів, що характеризують досліджуваний об'єкт.

Мета дослідження відповідає темі дисертаційної роботи. Результати дослідження логічно розкривають перелік тих задач, які необхідно було виконати для досягнення мети. Об'єкт і предмет дослідження визначені достатньо вірно.

Зроблені в дисертації висновки і рекомендації є логічним підсумком виконаної роботи та в повній мірі відображають основні положення проведеного дослідження, а також можливі результати їх практичного застосування.

3. Наукова значимість результатів дисертаційного дослідження.

Наукова новизна результатів дослідження Савчук Світлани Віталіївни полягає у розвитку теоретичних положень, розробленні методичного забезпечення та практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління на енергетичних підприємствах в умовах розвитку цифрової економіки. Ознайомлення з результатами наукового дослідження та змістом дисертаційної роботи Савчук С. В. дало змогу чітко визначити ключові положення, висновки і пропозиції автора, що характеризуються науковою новизною та в сукупності відображають належний науковий рівень дисертанта.

1. Заслуговує на увагу сформована модель удосконалення системи управління енергетичних підприємств в умовах цифровізації, яка враховує прикладний характер рекомендацій щодо удосконалення системи управління та структурується за рівнями цифрової трансформації підприємства та рівнями управління, базується на розробленій концепції такого удосконалення, що дозволить в підсумку системно оцінити ефективність цифрових змін на основі підвищення рівня цифрової зрілості підприємства та досягнути комплексного ефекту від цифрових змін (п. 3.1, с.163-168).

2. Автором удосконалено дефініцію поняття «цифровізація», яка охоплює певну систему дій, процесів та передбачає системну перебудову підприємства і проникнення технологій в усі сфери його діяльності, що у підсумку є передумовою для удосконалення системи управління підприємством (п. 1.2, с. 57-58).

3. Викликає науковий інтерес методичний підхід до оцінки рівня цифрової зрілості підприємств, сформований на основі алгоритму такого оцінювання і базується на побудові багатофакторної моделі оцінювання цифрової зрілості підприємства з використанням теорії нечітких множин (п. 1.4).

4. Автор розширила поняття «удосконалення системи управління підприємством» як процесу, спрямованого на постійне покращення характеристик параметрів і аспектів системи управління підприємством, що дозволяє підприємству функціонувати в умовах цифровізації як у глобальному, так і національному масштабах та базується на практичних рекомендаціях щодо впровадження цифрових технологій та формування відповідного інноваційного середовища (с. 160-163).

5. У дисертації набуло подальшого розвитку поняття цифрової трансформації, яка відбувається шляхом реалізації основних етапів цифрових змін, які охоплюють визначені завдання і цифрові заходи в межах таких складових системи управління підприємством як стратегія, технології, персонал, маркетинг, організаційна культура, структура, що у підсумку сприятиме розширенню цифрових можливостей та підвищенню ефективності роботи енергетичних підприємств (п.1.2 с.62-64).

6. У дисертації набула подальшого розвитку цифрова зрілість енергетичних підприємств у результаті пошуку та систематизації внутрішніх і зовнішніх факторів системи управління підприємством за параметрами та аспектами системи управління підприємством, оцінювання яких дозволить

визначити рівень готовності підприємства до цифрової трансформації (п. 1.2 с. 61; п. 1.3. с. 76-77).

7. У дисертації набула подальшого розвитку концепція управління підприємством в умовах розвитку цифрової економіки, яка ґрунтується на основних параметрах загальної теорії систем і враховує об'єктивні нормативно-законодавчі та суб'єктивні потенційно-прогнозовані напрями та шляхи цифрових змін, яка узагальнює вагомість та наслідки цифрових змін як для окремого підприємства, так і для галузі та економіки в цілому (п. 3.1 с. 162).

4. Відображення висновків і пропозицій в опублікованих автором дисертації роботах.

Відповідно до чинних вимог основні положення та результати дисертаційної роботи висвітлені у статтях дисертанта у фахових наукових виданнях (у т.ч. таких, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних) та у друкованих матеріалах наукових конференцій. За темою дисертаційної роботи Савчук Світлана Віталіївна опублікувала 17 наукових праць, зокрема: один розділ у колективній монографії; 5 статей у різних виданнях, а саме: 1 – у виданні, цитованому в наукометричній базі Scopus; 4 - у вітчизняних фахових виданнях; 10 праць апробаційного характеру; 1 – публікація у вітчизняних виданнях.

Усі публікації формують вагомий науковий доробок автора та повною мірою відображають представлені у дисертаційній роботі елементи наукової новизни, її науково-теоретичні та методико-прикладні положення. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї та висновки, які є результатом особистих досліджень здобувача.

5. Практичне значення результатів дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розроблені автором теоретико-прикладні положення дисертаційної роботи доведені до конкретних пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення системи управління на енергетичних підприємствах в умовах цифрової економіки.

Окремі результати дослідження використані у діяльності АТ «Івано-Франківськгаз» (довідка № 2783 від 23.02.2021 р.), зокрема рекомендації щодо удосконалення управлінських процесів на засадах цифрової трансформації, а саме використання методики оцінювання рівня цифрової зрілості; АТ «Прикарпаттяобленерго» (довідка № 50011342/34 від 04.03.21 р.) з метою удосконалення системи управління за рахунок використання сучасних інструментів стратегічного планування, а саме розробки та впровадження дорожньої карти цифрової трансформації; ТОВ «КАРПАТНАФТОХІМ» (довідка № 16-02 від 01.03.2021 р.) - для удосконалення системи управління за рахунок використання сучасних інструментів в процесі управління персоналом в умовах розвитку цифрової економіки, а саме створення цифрових робочих місць.

Результати досліджень використовуються в навчальному процесі Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу при підготовці матеріалів та застосуванні методів дистанційного навчання для студентів ОПП «Менеджмент та адміністрування» другого (магістерського) рівня освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» (довідка від 16.02.2021 р.). В сукупності наукові положення, аналітичні розробки, що отримані дисертантом, свідчать про виконання науково-прикладних завдань і досягнення поставленої в дисертації мети.

6. Дискусійні положення дослідження та зауваження щодо дисертації.

1. В першому розділі роботи автором розглядаються цифрові компетенції менеджера (с. 40-41) на основі вивчення зарубіжного і вітчизняного досвіду. Однак не здійснено теоретичного узагальнення цих компетенцій і не визначено їх пріоритетність, з огляду на специфіку діяльності підприємств енергетичної сфери.

2. При визначенні наукового результату в розділі «удосконалено» (с.25) автором запропоновано поняття «удосконалення системи управління підприємством», що є дублюванням понять у формулюванні науковій новизни дослідження. Більш доречним, і таким що відповідає наведеному автором змісту наукового результату, видається удосконалення поняття саме «системи управління підприємством», яка базується на цифровізації, впровадженні інформаційних технологій та формуванні інноваційного середовища.

3. В розділі 2.1. (с. 118-121) визначений процес та рівні цифрової трансформації системи управління енергетичних підприємств. Більш логічною була б послідовність, при якій організаційний рівень буде вище ніж технічний та технологічний, бо організаційним прийнято вважати рівень середньої та вищої ланки управління, топ-менеджерів, які організують систему та процес впровадження інформаційних технологій на рівні підприємств та галузі.

4. У роботі проведено дослідження цифровізації підприємств через оцінку цифрової зрілості із застосуванням методів нечіткої логіки (п. 2.3) та за допомогою оцінки показників цифровізації підприємства (с. 131-132). Проте недостатньо уваги приділено саме якісній оцінці прогнозних результатів цифровізації досліджуваних підприємств.

5. У дисертаційній роботі автор розглядає модель удосконалення системи управління енергетичних підприємств в умовах цифрової економіки (с. 163-167). Водночас, для посилення прикладного спрямування наведених дисертантом пропозицій варто було б конкретизувати комунікаційні зв'язки та повноваження щодо ухвалення рішень на кожному рівні системи управління під час використання цієї моделі.

6. Автором запропонована дуже вдала структура проектної групи з цифрової трансформації, яка включає процесного та системного аналітика, бізнес-архітектора, аналітика даних (с. 183). Але статус цієї групи не чітко визначений, бо вона називається то проектною групою, то структурним підрозділом. Більш доречним та економічно вигідним видається статус цієї команди як проектної групи.

Проте, офіційний опонент вважає за потрібне зазначити наступне: відмічені щодо дисертаційної роботи Савчук С. В. зауваження, певною мірою, носять дискусійний характер і спрямовують дисертанта на подальше розв'язання завдань щодо удосконалення системи управління на енергетичних підприємствах в умовах цифрової економіки.

7. Загальний висновок

Оцінюючи отримані наукові результати дисертаційної роботи, прикладне впровадження, вважаю, що дисертаційне дослідження Савчук Світлани Віталіївни на тему «Удосконалення системи управління на енергетичних підприємствах в умовах цифрової економіки» виконане на актуальну тему, за своїм змістом, теоретичним обґрунтуванням, новизною наукових результатів є самостійною, завершеною науковою працею, яка містить обґрунтовані теоретичні та практичні результати, висновки та пропозиції, що в сукупності забезпечують вирішення важливої з теоретичної та прикладної точок зору проблеми щодо поглиблення та розвитку

теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління на енергетичних підприємствах в умовах цифрової економіки.

Основні наукові положення, мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження, розробки, висновки та рекомендації дисертаційної роботи достатньо повно відображено автором в дисертації за структурою та змістом.

Дисертація Савчук Світлани Віталіївни на тему «Удосконалення системи управління на енергетичних підприємствах в умовах цифрової економіки» за своїм змістом відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме вимогам пунктів 9, 10, 11 і 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167, а її автор – Савчук Світлана Віталіївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

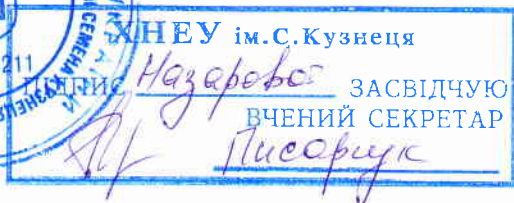
завідувач кафедри соціальної економіки

Харківського національного

економічного університету імені Семена Кузнеця,

доктор економічних наук, професор

Г. В. Назарова

Відрук навісимої з спеціалізованої вченої ради
ДФ 20.052.014 03.06.2024р.

Голова спеціалізованої вченої ради ДФ 20.052.014

О.Г. Дзюба